

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

egyesületi titkár.

1914. év, márczius 1.

V. FÜZET.

LIII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyér jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évidij fejében szintén ingyér küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyén* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lappak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio“ teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az érdeket közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelékben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi (16. old.) eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel, 48—64 K, ha az átdolgozást igényel avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 32—48 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 24—32 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség évnegyedenként küldi meg.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félivekre s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzok sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint amilyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készíttet a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többé kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetnek meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6 sz.) a következő művek rendelhetők meg:

- ERDÉSZETI LAPOK.** Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.
- AZ ERDŐ.** Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altsztek részére. Szerkeszti *Balogh Ernő* m. kir. erdőtanácsos. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.
- AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1914. ÉVI (33.) ÉVFOLYAMA.** Ára tagoknak 2 K, másoknak 3 K. Legcélyszerűbb 2 K 45 f, illetőleg 3 K 45 f előzetes beküldésével rendelni, mely esetben bérmentve szállítatik.
- AZ ERDŐŐR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEIN ÉS FELELETEKBEIN.** Irta: *Bedő Albert*. IX. kiadás, 1912. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.
- AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE.** Irta: *bölcsházai Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.
- ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN.** Irta: *Fekete Lajos* és *Mágocsi-Dietz Sándor*. I. kötet: Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

5. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37-22.)

Luczfenyővágásoknak és fiatalosoknak legeltetése.

Irta: *Béky Albert.*

Az Erdészeti Lapok 1908. évi XIII. füzetében a fenti czim alatt előadtam az e tárgy körébe eső addigi tapasztalataimat, az azokon alapuló következtetésekkel.

Az azóta eltelt öt éven át állandóan érdeklődő figyelmet szenteltem a kérdésnek. Alkalmam volt mindennemű s többféle körülmények közt levő, hosszabb és rövidebb ideig legeltetett vágások és fiatalosok megfigyelésére s minthogy tapasztalataim nem fedik mindenben az előzőleg közöltnet, már a magam személyes szempontjából is szükségesnek látom azok közzétételét, de azt hiszem, hogy az erdőnek is használok vele.

Tarvágásos gazdálkodásnál elkerülhetetlen, hogy a vágás-területen a gyom fel ne verődjék. A fűféle gyomok közül a keskenylevelű fűzike, a málna, szeder és a sáslevelű fű azok, amelyek luczfenyővágásainkat egymagukban, vagy elegyesen el szokták lepni.

Mint már öt év előtti közleményemben is kifejtettem, a vágás-beli gyomnövényzet a talajra való hatásában a természet bölcs

gondoskodása szerint jótétemény s csakis az odaültetett vagy vetett facsemetére gyakorolt, napfényt, nedvességet és táperőt elvonó hatása az, amiért az erdőnevelésnél utunkban áll.

Rendszeres és egyuttal a munkálatokat a maga idejében és megfelelő módon végző, tehát egyszersmind rendes, tarvágásos erdőgazdaságban a gyomok ellen úgy védekezünk, hogy a vágásokat frissen ültetjük be, míg el nem gyomosodtak s olyan erős csemetékkel, hogy azok képesek legyenek a gyommal megküzdeni, annak föléje kerekedni.

Azért emeltem ki, hogy tarvágásos gazdaságban, mert a gyom ellen való védekezés legbiztosabb módja a fokozatos felújító vágások alkalmazása, aminek tárgyalása azonban nem tartozik a czim keretébe.

Jól és idején végzett munka mellett is megtörténik, hogy a tulságosan buja gyom télen át helyenként annyira ráfekszik a hó nyomása alatt a csemetére, hogy az tavasszal nem tud alóla kivergődni. Ilyen esetben legegyszerűbben s egyszersmind legkisebb költséggel is azt teszszük, hogy a csemetét a gyom alól kézzel felszabadítjuk. Némelyek a gyomtól való félelmükben annyira mennek, hogy a csemeték körül már ősszel lesarlózzák a gyomot, hogy az télen át rá ne fekhessék. Igaz ugyan, hogy tavasszal, közvetlen a hóolvadás után számos ültetésnek szomorú a képe, mert a csemeték egyre-másra fekszenek, de az csak addig tart, míg a nedvkeringés erősebben megindul, ami az erőteljes csemetét a gyom alól is kiegyenesíti. Emiatt, de általában véve is elhibázott dolog a mesterséges erdősitésnek az erdőgazdaságra amugy is nagy súlylyal nehezedeő költségét a fent irt sarlózással elfogadható ok nélkül szaporítani. Ha éppen a szükség kívánja, a tavasszal kézzel történendeő felszabadítás szintugy célra vezet s holdanként fél napszámba is alig kerül.

Ahol a gyom ellen a leirtak szerint nem tudunk eredményesen küzdeni, ott a gazdálkodásba hiba csuszott be. Az ilyen eset kevés kivétellel az, amikor nagy tarvágásokat sorakoztatunk egymás mellé, amelyek a sikeres erdősités ellenségeit (gyom, egér, ormányos bogár, szárazság, hőség stb.) annyira megnövesztik, megszaporítják, hogy velük alig bírnak.

Nincs is itt már olyan ültetés, amelyik egyszerre erdővé

nevelendő lenne, a pótlás elkerülhetetlen; de akkorára erdő lett maga a gyom. Ez még a jobbik eset, mert olyan is akad keresetlenül is, ahol az első erdősitéssel is annyira elkéstek, hogy már az előbbi helyzetet találják.

Az ilyen, rossz gazdálkodás folytán elgyomosodott vágásban és ültetésben először megnézzük, hogy miféle a gyom? A legtöbb esetben a keskenylevelű füzikével, a szederrel, málnával, vagy a sáslevelű fúvel lesz dolgunk.

A *füzike* igazi áldása a tarvágásoknak. A talajt takaróval látja el, mérsékelt árnyékban tartja és így reá és működésére igen jótékonyan hat (ne feledjük el, hogy tarvágásban közteshasználat nélkül vagy csupasz, vagy gyomos a talaj). Az általa keletkezett talajtakaró nem szivós, nem kemény és gyökérszete sem olyan, hogy az ültetés munkájának nagy akadálya volna. Az ültetett csemétét ágatlan szárával és keskeny levelével nem erősen, hanem csak annyira árnyékolja be, hogy emelett nem csenevészedik el, sőt általában szépen fejlődik. Ha télen át rá is fekszik a csemétére, azt nem zárja el a levegőtől, alatta nem pállik s igen törekeny lévén a szára, tavasszal a csemete ki tud bujni alóla.

Módomban volt tizezer holdakra menő elgyomosodott fiatalost látni, de olyan csemétét, amely a füzike miatt pusztult el, csak elvétve találtam. A leirtak alapján mondom, hogy a füzike a tarvágásban és ültetésben jótétemény; örüljünk ha ott van, közéje a legjobb reménnyel ültethetünk.

Óva-óvakodjunk attól, hogy a füzikével benőtt területre bármilyen legelő jószágot is beengedjünk, mert az annak megölője. Csak lopva üzött, vagy egyetlen nyári és csak mérsékelt legeltetés is elég arra, hogy a füzike eltűnjék s helyét fűneműek, többnyire sóslevelű fű foglalja el.

A *szeder* és a *málna* a talajra szintén jótékonyan hatnak, de az ültetésnek és a csemete fejlődésének már erős akadályai. Itt az ültetett csemétének tavasszal kézzel való felszabadítását mindaddig nem szabad elmulasztanunk, míg azt a gyomok leteperhetik. A legeltetés a gyom ellen itt sem használ, mert e két gyomot a jószág nem eszi (csak a málna fiatal levelét friss korában, szükségből). A szederesbe nem is engedik bele a jószágot, mert lábát törheti, a málnás pedig a juh gyapját tépi. De ha (hézagok lévén

közbe) be is megy a jószág a szedres és málnás területre és ki is vész ezek egy része, ebben sincs köszönet, mert a legeltetés nyomán mindenkép a fű jut uralomra, ez pedig a talajra s még inkább a csemetére a legrosszabb.

A szeder és málna alatt a talaj nem romlik, sőt javul, elég jól érzi magát a csemete is, ha a lenyomás ellen védjük; így tehát tartjuk meg ezt a helyzetet — mert jobbá nem tehetjük — s ne rontsuk el legeltetéssel.

A *sáslevelű fű* a gyomok között a legrosszabb. Sűrű, tömött, nemezserű gyökérzete a véle egygyé állott, elhalt levelekkel vastagon fedi a talajt, nem engedi hozzá a levegőt s így az nem működővén kellőleg, nem javul, hanem inkább romlik, elsavanyodik.

Az ültetés ilyen helyen rendkívül nehezen megy, mert a vastag nemezserű talajtakarót a csákány is alig tudja áttörni; nem kemény, de rugalmas az s visszapattan róla a szerszám. A nagy ügygyelbajjal kifordított halmaz aztán azt a kevés jó földet is magával viszi, ami a talaj felszínén megvolt. Az ilyen ültetést elég egyszer látni, hogy megirtózzék a szakember hasonló körülmények előidézésétől.

A csemete, kiváltképen az itt szóbanforgó luczfenyőé, a fűben a legrosszabb helyzetben van. Tudjuk régóta, hogy a növények gyökerének általában levegőre van szüksége; ujabban pedig az is bebizonyosodott, hogy a luczfenyők ebbeli igénye különösen fokozott, ami mellett szembeszökőleg tanuskodik közvetlenül a föld felszíne alatt szétterülő gyökérzete is. A fű által alkotott nemezserű talajtakaró éppen ettől, az annyira áhitott levegőtől fosztja meg a csemete gyökerét. Télen át a hó a fűvet rányomja a csemetére; az mint valami lepel egészen betakarja s még jó, hogy ha a csemete tavaszra ki nem pállik alatta. Tavaszai hóolvadás után a fűlepel nem engedi az ébresztő napsugarakat a talajhoz és csemetéhez, ami miatt utóbbiban igen későn indul meg a nedvkeringés és ha megindult is, a pálás folytán ellágyult csemete sokszor nem tud a fűlepel alól kivergődni. Így elpusztult csemetét számtalant láthatunk.

Ilyen kártékony hatású lévén a fű a talajra, az ültetési munkára és a csemetére, megokolt az a törekvés, hogy tőle meg akarunk szabadulni, vagy hatását legalább is csökkenteni.

Egyszerű és gyökeres módja a szabadulásnak a leégetés. A leégetendő terület körül szigetelő pásztát készítünk s ősszel nem nagyon száraz és nem szeles időben a hegyoldal alján, vagy a légáramlattal haladandó, a fűvet meggyújtjuk. A szigetelő pásztán felállítandó örökről természetesen gondoskodnunk kell. A leégetett területen lévő hamu télen át elveszti maró hatását, a felső földréteggel össze is keveredik s tavasszal a terület ültetésre készen áll. Ősszel mindig annyit égessünk le csak, amennyit a következő tavasszal be tudunk ültetni. Az így leégetett területen megint csak felverődik ugyan a gyom, de elsősorban nem a fű, hanem többnyire a füzike s beletelik 4—5 év, míg a gyom ismét elhatalmasodik; akkorára azonban a csemeték már fölébe kerekedhetnek.

Ültetetlen vágásnál gondolkodás nélkül megtehetjük a leégetést, csak a szomszédság védelméről gondoskodjunk kellőleg.

Ha a területen fiatalos van, akkor annak értékét szembeállítjuk a leégetés által nyerhető előnyökkel s a mérlegelés eredménye szerint cselekszünk. Tekintettel arra, hogy elgyomosodott terület beültetése legalább 30—40%-kal többbe kerül, mint az égetés által megtisztítotté, ezenkívül a talaj is, az ültetés is kedvezőbb helyzetbe kerül s végül mert a kedvezőbb körülmények közt a fiatalos jobban fog gyarapodni: a fontolgatás többnyire oda fog juttatni, hogy még 0.2—0.3 sűrűségű fiatalost érdemesebb leégetni, mint gyomosan hagyva pótolni. Ha a terület valamely részén sűrűbben volnának a csemeték, semmi sem áll útjában annak, hogy a helyet, esetleg helyeket szigetelő pásztával körülvéve a pusztulástól megóvjuk.

Második módja annak, hogy a sáslevelű fűvet buja növéseben korlátozzuk s ezáltal elősorolt kártékony hatásait csökkentjük: a legeltetés.

1908. évi cikkemben az ott részletesen körülírt, mérsékelt legeltetést mindennemű elgyomosodott vágásra és lucfiatalosra ajánlottam. Azóta azt tapasztaltam, hogy ahol nem a fű a gyom, ott a legeltetés nyomán a többi gyom eltűnik, s helyét a legártalmasabb fű foglalja el. A legeltetés a helyzeten tehát ront. A fűvel benőtt terület már a legrosszabb állapotban van; ezen rontani legfeljebb a kopárosodásig juttató legeltetéssel lehet, a mérsékelt legeltetés azonban egy és más előnyhöz juttat.

A talajra nézve — mint ismételten mondtam — a legeltetés azzal, hogy a jószág tapossa a földet és hogy a gyom lerágása s letiporása által a talajhoz napfényt és levegőt enged jutni, csak árt. A legeltetéssel előnyt csupán a terület könnyebb áttekinthetése, az ültetési munkák könnyebbitése s a csemeték gyom által való elnyomásának csökkentése terén érhetünk el.

A gyommal buján benőtt területen a helyzetet nem látjuk s munkálatunkat ehhez mérten nem tudjuk irányítani. A legeltetéssel leszáll a gyomtömeg szintje, belőle kiválnak a csemeték s így látjuk a meglévőket és a hiányzókat.

Az ültetés munkáját a fűből képződött nemezszerű földtakaró s maga a fűnek tömött, nagy gyökérszete nehezíti. A legeltetés mindezt kevésbiti, sőt annyira is fokozhatjuk a mértéket, hogy a talajtakaró egészen eltűnik s csak a fűcsomók maradnak meg. Ez azonban már nem okszerű, mert az ilyen legeltetés a talaj minőségén többet ront, mint amennyit nyerünk az ültetés esetleges kisebb költségén. Azért „esetleg“, mert az így legeltetett talaj ugyszersmind keményre is van taposva, amelynek beültetése többre is kerülhet a csak mérsékelttel legeltetetténél. Az ültetés céljának teljesen megfelel a legeltetés olyan mértéke, amelynél a talaj helylyel-közzel meg van sértve.

A fűvel benőtt területen a legeltetés a csemetére nézve is valamivel kedvezőbb helyzetet teremt. A fű a lerágás folytán alacsonyabb lévén, a csemeték több világossághoz jutnak (a friss ültetésnek jobb a mérsékelt árnyék, ez csak a már jól begyökereedettre szól). Az által, hogy a nemezszerű talajtakaró megvékonyodik, s hogy a talajt a legeltetés helyenként meg is sebzí, több levegő jut a talajba, amit a gyökér s így a csemete is örömmel fogad. Azonban itt is csak addig a határig hat jótékonyan a legeltetés, amíg a föld annyira nincs összetaposva, hogy a levegő aztán az összetömődöttség miatt nem juthat beléje. Előnyös végül a csemetére a legeltetés azért, mert az így lerágott, letaposott fű télen át nem fekszik reá és nem okozza kipuuszulását.

Ezek szerint, ha azt akarjuk, hogy a legeltetéssel ne ártsunk, hanem valamelyest használjunk, nem szabad annak semilyen körülmények között sem olyan erős mértékűnek lennie, hogy a talajt takarójától nagyobb darabokon megfoszsza.

Régebbi cikkem végén azt is irtam, hogy: „Abban a különleges esetben, amidőn valamely területnek természetes uton luczfenyővel való felujulását reméljük, a legeltetés mértéke a fiatalosokénál szintén valamivel erősebb lehet, mert stb.“

Ebből némelyek — miként itt-ott hallottam — azt olvasták ki, hogy én a legeltetést olyas valaminek tekintem, mint amellyel az erdőt természetes uton rendszeresen ujithatjuk fel.

Miként általában véve a vágások és fiatalosok legeltetése is csak abban a különleges esetben találhat helyet, ha valami hiba folytán a gyomok áradata nyakunkra nőtt s ezzel szemben kénytelenek vagyunk minden csak kis eredménnyel is biztató eszközökhöz folyamodni: éppen így az az eset, amidőn a legeltetés nyomán természetes felujulást is remélünk, még különlegesebb, mert csak akkor következhetik be, ha az előbbieket szerint megokoltan legeltetés alá bocsátott terület magtermő faállomány közvetlen és közeli szomszédja, hogy a magvetés megtörténhetik.

A Duna-ártéri erdők felujítása.

Irta: Majerszky István.

Immár több cikk jelent meg az Erdészeti Lapokban erről a tárgyról. Hamernyik Bélának a múlt évi XIX. számban megjelent cikke óta várom, hogy az apatini m. kir. erdőhivatal tisztikarából, mint amelyhez a cikk közvetlenül intézve volt, valaki felszólal. Mivel azonban ez eddig meg nem történt, mint szintén érdekelt félnek, mert hiszen a belyei főhercegi uradalomban 40 ezer holdas Duna-ártérben gazdálkodunk, legyen szabad a tárgyhoz szólnom.

Mikor annakidején végzendők voltunk Selmeczet, természetesen nagyobbrészt arról folyt a szó köztünk valetánsok közt, hogy ki hova szeretne kerülni. Majdnem mindnyájan a kincstárhoz folyamodtunk, de az apatini erdőhivatalhoz egy sem, mert: „Füzfát dugványozni nem mesterség“. Így gondoltuk akkor. Együtt végzett kollégáim bizonyára emlékeznek még ezen közös megállapításunkra.